

Descripziun dals instruments da la gulivaziun da finanzas

Impressum

Uffizi da vischnancas
Rosenweg 4
7001 Cuir

Tel. 081 257 23 91
E-mail: info@afg.gr.ch
www.afg.gr.ch

©2023 Uffizi da vischnancas dal Grischun

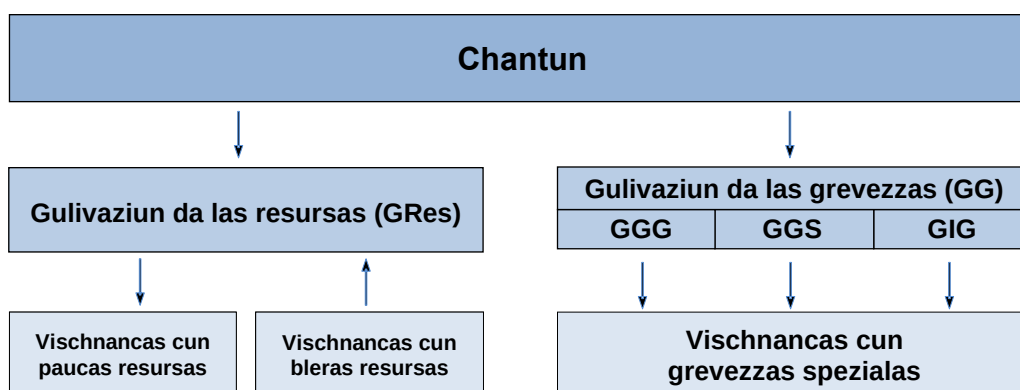
I. La gulivaziun da finanzas en furma concisa

Chaussas generalas

La **gulivaziun da las resursas (GRes)** procura per in'assimilaziun da las pussaivladads da retgav che varieschan tut tenor la vischnanca. Ella sustegna uschia tut las vischnancas cun paucas resursas e vegn finanziada tras il chantun e tras las vischnancas cun bleras resursas.

La **gulivaziun da las grevezzas (GG)** mitigescha grevezzas sproporziunadas che resultan da la topografia, da la structura dals abitadis, dal dumber da scholaras e scholars ubain da las prestaziuns da sustegn a persunas che survegnan agid social. La GG sa cumpona dals suandants trais instruments: **gulivaziun da las grevezzas geografic-topograficas e da scola (GGG)**, **gulivaziun da las grevezzas socialas (GGS)** e **gulivaziun individuala d'inegualitads per grevezzas spezialas (GIG)**. Ella vegn finanziada exclusivamain tras il chantun.

La suandanta grafica mussa schematicamain, co che la gulivaziun da finanzas e ses dus instruments GRes e GG funcziunan:

Pajaments / cudeschaziun

La GRes e la GGG vegnan pajadas a las vischnancas ed al chantun duas giadas l'onn, mintgamaì il zercladur ed il december. Per ils pajaments recumandain nus las suandantas **cudeschaziuns**:

Pajaments dal chantun a las vischnancas

GRes	MAC 2	Banca - 9300.4621.01
GGG	MAC 2	Banca - 9300.4621.02
GGS	MAC 2	Banca - 5720.4621
GIG	La recumandaziun da cudeschaziun ha lieu en il rom d'ina eventuala garanzia da la GIG.	

Contribuziuns da las vischnancas al chantun

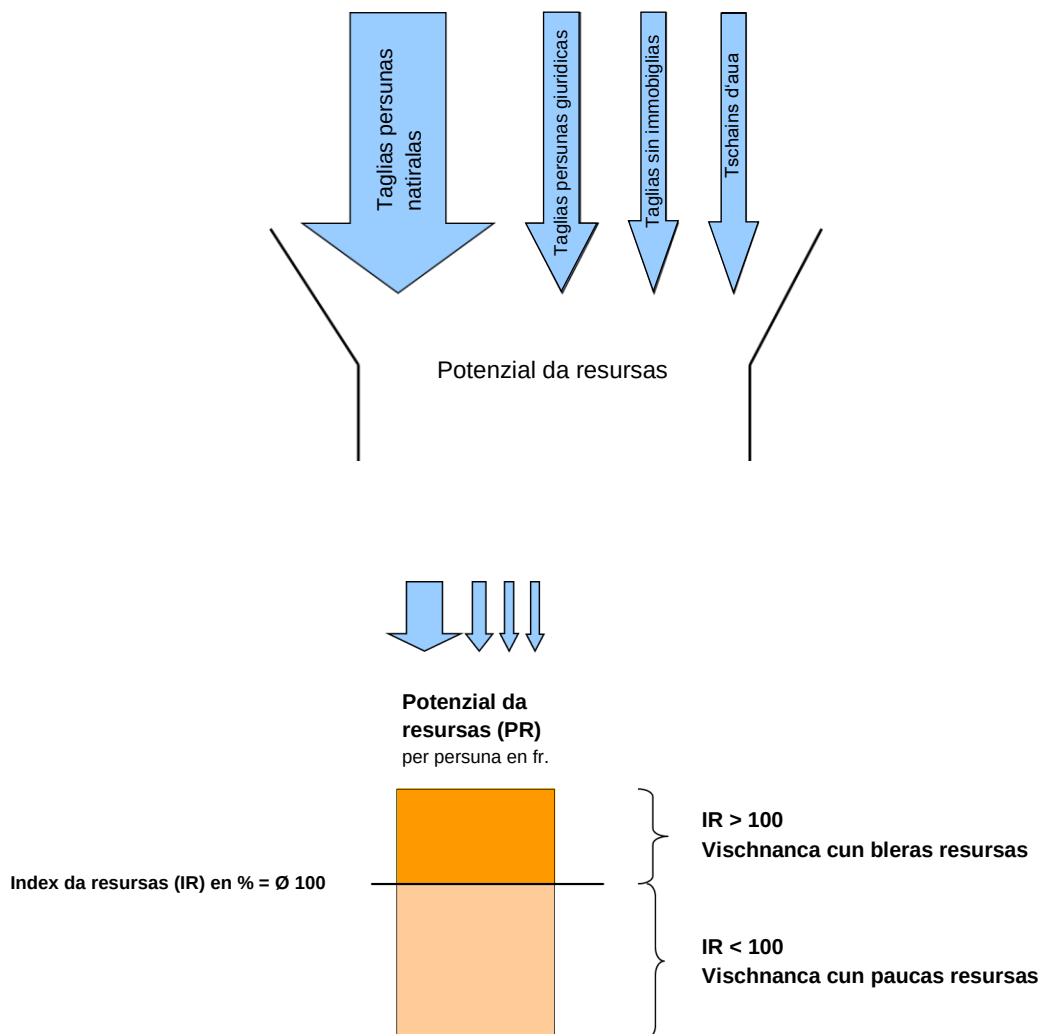
GRes	MAC 2	9300.3621 - Banca/posta
-------------	-------	-------------------------

II. Ils dus instruments da la gulivaziun da finanzas

Gulivaziun da las resursas

La gulivaziun da las resursas gida a reducir parzialmain las grondas differenzas ch'existan tar la dotaziun finanziaria da las vischnancas. La fermezza da resursas da las vischnancas (potenzial da resursas) vegn calculada sin basa da las funtaunas d'entrada las pli impurtantas da las vischnancas:

- *taglias da las persunas natiralas e giuridicas tenor la taglia chantunala simpla a 100 %*
- *taglias funsilas e taglias sin immobiglias per la tariffa da maximalmain 1,5 %*
- *tschains d'aua a 100 %*

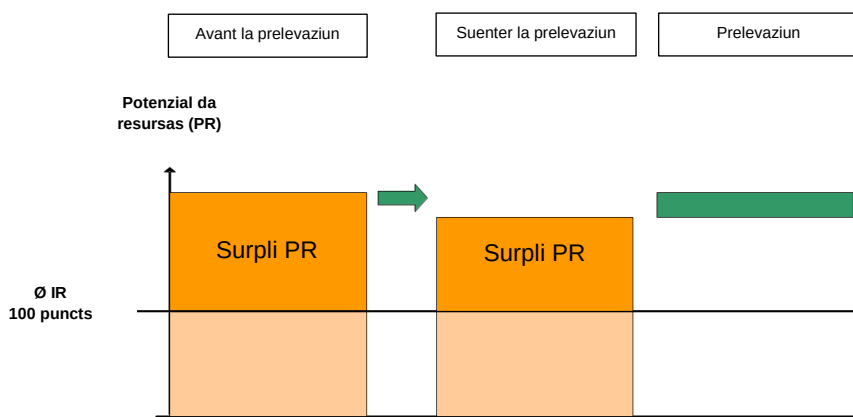
L'entir potenzial da resursas (PR) vegn dividì tras il dumber da personas decisiv¹. Questa media (index da resursas) correspunda a 100 % (100 puncts). Vischnancas cun passa 100 puncts èn vischnancas cun bleras resursas, talas cun main che 100 puncts èn vischnancas cun paucas resursas. La calculaziun ha lieu mintga onn sin basa da las suandantas datas:

- taglias sin las entradas e sin la facultad da las personas natiralas 3 e 4 onns avant l'onn da gulivaziun;
- taglias sin il gudogn e sin il chapital da las personas giuridicas 3 e 4 onns avant l'onn da gulivaziun;
- taglias a la funtauna 2 e 3 onns avant l'onn da gulivaziun;
- taglias sin il gudogn da liquidaziun e taglias sin las expensas 3 e 4 onns avant l'onn da gulivaziun;
- valurs fiscalas dals bains immobigliars e da las immobiglias da las personas natiralas e giuridicas per ina tariffa dad 1,5 ‰ 2 onns avant l'onn da gulivaziun;
- tschains d'aua 2 e 3 onns avant l'onn da gulivaziun;
- prestaziuns da cumpensaziun per perditas d'utilisaziun da la forza idraulica 2 e 3 onns avant l'onn da gulivaziun;
- La populaziun permanenta tenor la statistica da populaziun (STATPOP) a la fin dal terz onn avant l'onn da gulivaziun;
- dumber da pajataglias a la fin dal terz onn avant l'onn da gulivaziun.

Las vischnancas cun bleras resursas pajan mintga onn tranter 15 % e 20 % dal surpli da lur potenzial da resursas per finanzia la gulivaziun da las resursas. Per vischnancas cun extra-ordinariamain bleras resursas (valurs da l'index da passa 200 puncts) vegn la tariffa da prelevaziun auzada per la part da las resursas che sa chatta sur las valurs respectivas da l'index:

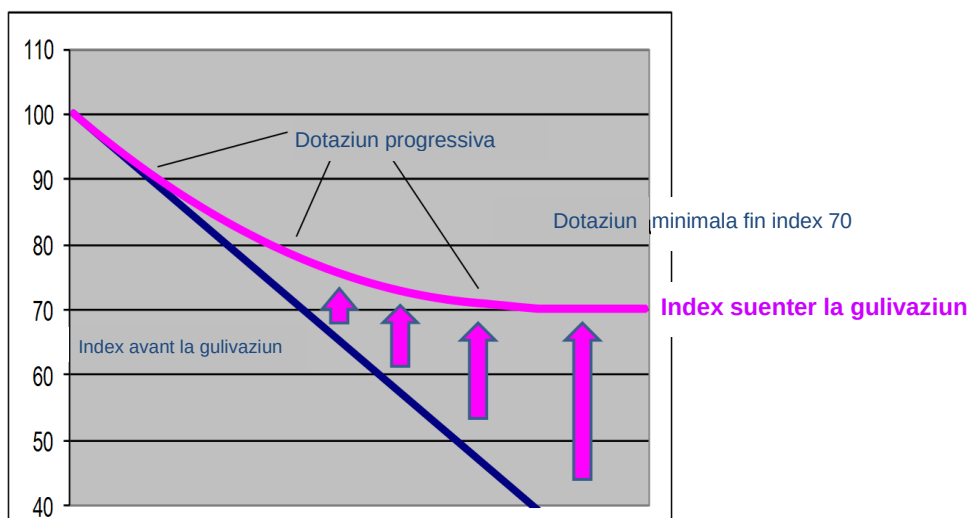
valurs da l'index da 200 a 250 puncts:	+ 5 puncts procentuals
valurs da l'index da 250 a 300 puncts:	+ 10 puncts procentuals
valurs da l'index da passa 300 puncts:	+ 15 puncts procentuals

¹ Il dumber da personas decisiv correspunda a la populaziun permanenta tenor STATPOP plus 20 % dals pajataglias che surpassan il dumber d'abitantas ed abitants (p.ex. proprietarias e proprietaris d'immobiglias che n'abitan betg en la vischnanca).

Per las vischnancas cun fitg paucas resursas vegn l'agen potenzial da resursas auzà fin ad in index d'**almain** 65 %². Per las autras vischnancas cun paucas resursas ha la gulivaziun lieu en moda progressiva, q.v.d. pli gronda che la differenza tranter l'agen potenzial da resursas e la media chantunala è, e pli gronda che la contribuziun da gulivaziun è. Uschia na vegn betg midada la successiun da la fermezza da resursas da las vischnancas.

La suandanta grafica mussa il mecanissem da gulivaziun. En il cas qua avant maun vegni supponì che la gulivaziun haja lieu fin 70 %.

Il cussegl grond fixescha mintga onn la tariffa da prelevaziun sco er il volumen da gulivaziun en il rom dal preventiv.

² En la bilantscha globala è vegnì fatg quint cun ina tariffa da gulivaziun da 70 %.

Gulivaziun da las grevezzas

a) Gulivaziun da las grevezzas geografic-topograficas e da scola (GGG)

Duvrads vegnan ils suandants trais indicaturs:

- *spessezza da la populaziun (abitantas ed abitants per surfatscha productiva) / structura d'abitadi (part da la populaziun en abitadis fin 25, 50, 100 e 200 abitantas ed abitants)*
- *lunghezza da las vias per abitanta u abitant, validà tenor categorias da custs*
- *quota da scolaras e scolars (dumber da scolaras e scolars da la scola populara per abitanta u abitant)*

Cun la GGG vegnan indemnisadas grevezzas che resultan tras structures cleramain sproporzionadas che na pon per gronda part betg vegnir influenzadas da las vischnancas. Mitigiadas vegnan oravant tut las grondas grevezzas geografic-topograficas. Gulivads vegnan dentant er ils custs supplementars che resultan pervia d'ina quota surproporzionala da scolaras e scolars da la scola populara. A maun da las datas da basa statisticas disponiblas vegnan calculads ils trais suandants indexs bruts che na pon betg vegnir influenzads directamain da las vischnancas e che represchentan las grevezzas:

Index spessezza da la populaziun

Proporziun tranter surfatscha productiva ed abitantas resp. abitants:

$$\frac{\text{surfatscha productiva}}{\text{abitantas ed abitants}}$$

La spessezza da l'urbanisaziun vegn calculada a maun da las abitantas e dals abitants en abitadis cun main che 200, 100, 50 e 25 abitantas ed abitants. Las abitantas ed ils abitants d'abitadis sparpagliads resp. da fracziuns vegnan resguardads senza referiment al dumber total d'abitantas ed abitants da la vischnanca. Tras questa concepziun vegn stgaffi in stimol da fusiun:

$$\frac{\text{dumber d'abitantas ed abitants ordaifer abitadis coerents cun } x \text{ abitantas ed abitants}}{\text{abitantas ed abitants}}$$

Sin basa da la spessezza da la populaziun e da l'urbanisaziun vegn calculà – cun la medema valur – l'index **structura da l'abitadi**:

$$\frac{\text{spessezza da la populaziun} + \text{spessezza da l'urbanisaziun}}{2}$$

Index lunghezza da las vias

Las vias communalas vegnan classifitgadas tenor tschintg categorias, las vias chantunalas entaifer ils vitgs tenor trais categorias. A mintga categoria vegn attribuida ina contribuziun da mantegniment (calcolatoria) per meter. Uschia sa lascha eruir per mintga vischnanca in index da grevezzas correspondent:

$$\frac{\text{lunghezza da las vias} * \text{contribuziun da mantegniment calcolatoria per categoria da vias}}{\text{abitantas ed abitants}}$$

Index quota da scholaras e scholars

Part da scholaras e scholars da la scola populara fin a la 9. classa e dal progimnasi mesirà vi da la populaziun da la vischnanca:

$$\frac{\text{dumber da scholaras e scholars}}{\text{abitantas ed abitants}}$$

Pass da calculaziun

1. Ils indexs bruts lunghezza da las vias, quota da scholaras e scholars e structura da l'abitadi vegnan standardisads uschia, che la **media** da las vischnancas da mintga index brut dat **100 puncts**.
2. Ils indexs standardisads vegnan ussa summaads ad in index total. Tar l'index da scholaras e scholars vegn il surpli da l'index stendì cun il factur 4. Relevantas per la gulivaziun èn la finala mo valurs da l'index che surpassan tut en tut la media da tut las vischnancas (300 puncts da l'index). Ils meds da la GGG vegnan perquai repartids a norma dal **surpli da l'index**, e resguardà vegn maximalmain in surpli da 450 puncts da l'index (totalmain pia 750 puncts).
3. Perquai che las grevezzas duain vegnir mitigiadas mo uschenavant ch'ellas n'èn betg supportablas per las vischnancas sezzas, vegn resguardà il potenzial da resursas respectiv cun reparter ils meds finansials. Resguardada vegn ina summa da maximalmain 10 % dal potenzial da resursas da las vischnancas. Plinavant vegn il potenzial da resursas decisiv multiplitgà cun l'index da resursas (sin basa da 100 %) da mintga vischnanca. Tut en tut na vegn uschia il total dals meds finansials da la GGG betg reduci. Tras quest proceder vegnan ils daners concentrads pli fitg sin las vischnancas cun paucas resursas.

b) Gulivaziun da las grevezzas socialas (GGS)

Cun la GGS sustegna il chantun quellas vischnancas che ston surpigliar fitg gronds custs en il sector da las prestaziuns da sustegn (agid social material). Uschia sa laschan evitar grevezzas extremas per las vischnancas en quest sector.

Resguardadas vegnan las expensas nettas da las vischnancas che resultan da las prestaziuns tenor la lescha davart il sustegn da persunas basegnusas (DG 546.250) sco er da l'ordinaziun davart il pajament anticipà da contribuziuns al mantegniment per uffants cun dretg da mantegniment (DG 215.050).

Per la gulivaziun è decisiva la relaziun tranter las expensas nettas ed il potenzial da resursas (PR) da la vischnanca. La gulivaziun importa en pertschients dal potenzial da resursas:

fin a 3 pertschient dal PR	0 pertschient;
da 3 fin 4,5 pertschient dal PR	20 pertschient;
da 4,5 fin 6 pertschient dal PR	40 pertschient;
da 6 fin 7,5 pertschient dal PR	60 pertschient;
da 7,5 fin 9 pertschient dal PR	80 pertschient;
a partir dal 9. pertschient dal PR	100 pertschient.

c) Gulivaziun individuala d'inegualitads per grevezzas spezialas (GIG)

En cas spezial po la regenza conceder agid individual da la gulivaziun da finanzas. La vischnanca sto lura cumprovar che la grevezza sproporziunada è resultada u resulta tras circumstanzas u eveniments extraordinaris che n'èn betg influenzabels. Plinavant ston esser avant maun ils suandants fatgs, per ch'ina tala contribuziun possia vegnir concedida:

- la grevezza netta per persuna en la categoria d'expensas respectiva è sproporziunada en cumparegliaziun cun la grevezza media da tut las vischnancas;
- la grevezza extraordinaria è pli auta che 5 % da l'agen PR;
- la grevezza sproporziunada chaschuna in disturbi persistent da las finanzas.

Pussaivel è cunzunt in sustegn da projects d'infrastructura dal basegn obligatoric, sco la protecciun cunter privels da la natira (dustanzas u rempars da lavinas), ma er l'avertura ed il provediment d'abitadis periferics cun implants da provediment e da dismessa (provediment d'aua, allontanament da l'aua persa, provediment d'electricitad). En spezial duai la GIG gidar er en cas d'eveniments spezials (lavinas, malauras, incendis).

La vischnanca sto inoltrar a la regenza ina dumonda detagliada che cumprova detagliadamain la grevezza extraordinaria e nuninfluenzabla. Latiers tutgan documents che concreti-seschan il project sco er planisaziuns da finanzas realistics e suandablas per ina perioda d'almain 5 onns.